ప్రారంభోత్సవం

శ్రీ తిరుమల
శ్రీనివాస రాఘవన్

హనుమంతరావు మాటిమాటికీ ముక్కు మీద వ్రాలటానికి ప్రయత్నిస్తూన్న ఈగను తోలుకుంటూ, కుర్చీలో ఒక ప్రక్కకు ఒరిగాడు. మధ్యాహ్నం కాబట్టి చాలా వేడిగావుంది వాతావరణం. ఎజెండాలో ఇంకా పది, పన్రెండు విషయాలున్నాయి, చర్చించడానికి. 'టంగని' నాలుగ్గంటలు కొట్టింది; కౌన్సిలు హాలులోని గడియారం. అప్పటికింకా ఐదు అంశాలు ముగిశాయి. కాని లంచ్ టైమ్ అయిపోతూందని విచారిస్తున్నట్టు కనబడ్డాడు, రావు. కౌన్సిలర్లు మాట్లాడుతూంటే, ఏదో వినక తప్పదన్నట్లు వింటున్నాడు. ఆ చివరలో ఒక కౌన్సిలరు ఏదో మాట్లాడుతున్నాడు. ఒక్కసారి గొప్పగా ఆవులించాడు రావు.

హనుమంతరావు విశ్వేశ్వరపురం మునిసిపాలిటీకి చైర్మన్. ముఖ్యంగా మునిసిపాలిటీని ముందు ఘనతకు తీసుకరావడానికి ఆ మీటింగు చాలా ముఖ్యమైనా, ఒక్కొక్కసారి అతనికి ఆ కౌన్సిల్లో తాను లేకుండా వుండివుంటే బాగుండేదనిపించేది. ప్రస్తుతం కూడా అలాగే తలుస్తున్నాడాతడు. ఆ దినం టౌను ప్లానింగు కమిటీకి అధ్యక్షతను వహించాడు. కమిటీ మెంబర్లు క్రొత్తగా కట్టుతూన్న మెటర్నిటీ హోమ్‌ను గురించీ, దాని ప్రారంభోత్సవాన్ని గురించి చర్చిస్తున్నారు. హనుమంతరావు ప్రక్కనే కూర్చున్న వెంకోబరావు, వైస్ చైర్మన్ లేచి, "మన కొత్త హోమ్‌వద్ద ఒక శిల్పాన్ని మనం, ఆ శుభదినాన్ని స్మరించేందుకు, నెలకొల్పాలి. ఆర్థికంగా ఇది ఉచితమని తోచకపోవచ్చు. అయినా మన మునిసిపాలిటీ ప్రతిదినం ఇలాంటి హోంలు కట్టించడంలేదు. నా సలహాను గురించి మన చేర్మనుగారు ఏమి సెలవిస్తారు..." అని మాట్లాడాడు.

"ఆ, ఏమన్నారు? వెంకోబరావుగారు", అని ఏదో నిద్రనుండి లేచిన వ్యక్తి విధంగా మాట్లాడాడు హనుమంతరావు.

'ఏమీ లేదండి. నేను మిమ్మల్ని మన హోమ్ ముందొక విగ్రహాన్ని నెలకొల్పితే బాగుంటుందా, అని అడిగాను' అన్నాడు తిరిగి వెంకోబరావు.

"మీ సలహా చాలా బాగుంది. కాని... అయితే..." అని ఒక్కసారిగా యోచనలోని కొచ్చాడు హనుమంతరావు.

కొంతమంది కౌన్సిలర్లు 'అయితే మరేమి' అని ఏక కంఠంతో తిరువనంతపురం సోదరులవలె మాట్లాడారు.

సీరియస్‌గా లేచి హనుమంతరావు, 'మరి నా అభిప్రాయాన్ని మీకు తెల్పుతున్నాను. ఆ హోమ్ దాని పరిసర ప్రాంతం, ఇకముందు మన భార్యలవల్లను, ఊరిలోని మహిళామణులవల్లను, ఉపయోగింపబడుతుంది. దీని విషయాన్ని మనం నిర్ణయించడంకంటె, మన సభ్యులయొక్క భార్యల నందరిని ఒక సబ్ కమిటీగా ఏర్పాటు చేసి, వారినే ఏ విధమైనటువంటి శిల్పాన్ని ఎక్కడ స్థాపించాలి, అనే విషయాన్ని నిర్ణయించడానికి విడిచిపెడితే చాలా బాగుంటుందని అనుకుంటున్నాను. మనది స్వతంత్ర భారతదేశం కాబట్టి స్త్రీపురుషులకు సమానబాధ్యతలున్నాయి. వారికి కూడా బాధ్యతలు వహించగల అవకాశాలు మనం ఇస్తేనేకాని, మన స్త్రీల సమర్థతను తెలుసుకోలేం. ఈ విషయాన్ని మన రాజ్యాంగంకూడ నొక్కి చెప్తూంది. అందువల్లనే ఈ సలహా నేను సభవారికిస్తున్నాను" అన్నాడు హనుమంతరావు.

చేయికి చేయి తోడ్పడే విధంగా వెంకోబరావు తక్షణం, 'చేర్మనుగారు సెలవిచ్చింది అక్షరాలా మనమందరం విచారించవలసిన విషయం. మనం ఏదో నగ్నంగావుండే ఏ గ్రీకో లేక అజంతా శిల్ప సౌందర్యపు కాపీని తెచ్చి నెలకొల్పితే, మన స్త్రీలలో చాలమంది ఒప్పుకోరు. నేను చేర్మనుగారి సలహాతో పూర్తిగా సహకరిస్తున్నాను." అని అన్నారు.

'హియర్, హియర్' అని గట్టిగా అందరూ బల్లలమీద చేతితో గుద్దారు. శబ్దం తిరిగి చల్లబడిపోయింది.

'పైవిషయం మీరందరు తీర్మానం చేసినట్లు తలచి, నేను నా భార్యయైన శ్రీమతి హయవదనాదేవిని, సబ్ కమిటీని ఏర్పాటు చేయమని, ప్రారంభోత్సవానికి తగినట్లు శిల్పాన్ని నిర్ణయించమని ఈ సభవారు కోరినట్లు, ఆమెకు నేను తెలుపుతాను. ఈ తీర్మానానికి సభవారందరూ ఒప్పుకున్నారనుకుంటున్నాను' అని హనుమంతరావు మాట్లాడుతూంటే 'ఓ యస్' అని కౌన్సిలర్లు తమ ఆమోదాన్ని తెలిపారు. ఆ అంశాన్ని పెన్‌తో టిక్ చేసి ఇంకో అంశానికి వెళ్ళాడు. అటుపిమ్మట ఐదు టిక్స్ అయిన తర్వాత, బయటపడి తన ఇంటివైపు జట్కాను తిప్పమన్నాడు హనుమంతరావు.

లంచ్ టైమ్ అయిపోయినా తన భర్త రాలేనందుకు హయవదనాదేవి కాచికాచి, లోపలి కెళ్లింది. వెళ్లిన ఐదు నిమిషాలలోనే జట్కాబండి చప్పుడు వినబడింది బయట. ఆమె బయటికివచ్చి భర్త జట్కానుండి దిగటాన్ని చూచి తిరిగి లోపలి కెళ్ళింది. ముఖం కడుక్కొని, హనుమంతరావు నిమ్మళంగా కుర్చీలో కూలబడ్డాడు.

'దేవీ... దేవీ...' అని గట్టిగా పిలవడంతోనే హనుమంతరావు ముందు ప్రత్యక్షమైంది కాఫీ టిఫనుతో హయవదనాదేవి.

'కాదండీ, ఎందుకింత లేటండీ ఈ దినం?'

'ఆ, ఏమీ లేదు. ఏదో మీ ఆడవాళ్ళ విషయం. నీకొక విషయం చెప్పనా!'

'ఊఁ, ఏదో కానీయండి.'

'మన ఊళ్ళో ఇహ రెండు నెల్లలోపున మెటర్నిటీ హోమ్ తెరవాలి. ప్రారంభో

"మీరు శిల్పులండీ. నేను మీ ప్రశంసకు తగని దాన్ని"

త్సవం బ్రహ్మాండంగా జరగాలని మేమందర మనుకున్నాము. ఆ ఉత్సవం శాశ్వతంగా పురజనుల జ్ఞప్తిలో నిలిచిపోడానికి గాను ఒక శిల్పాన్ని నెలకొల్పాలనుకున్నాము. ఇలాంటి విషయాల్ని స్త్రీలే నిర్ణయించడం మంచిదని, నిన్ను సబ్ కమిటీ నొకదాన్ని నియమించమని, నేను మునిసిపాలిటీ పరంగా కోరుతున్నా. ఎప్పుడూ మగాళ్ళే, ఆడవాళ్ల విషయాల్ని నిర్ణయించడం బాగుండదన్నాను.'

'ఏమండీ, నిజంగానే చెబుతున్నారా?'

'ఓ, నిజంకాక ఈ విషయంలో తప్పు చెబుతానా ఏంటి?' అంటూ కాఫీని చేతికి తీసుకున్నాడు. ఆమె—

'అలాగైతే చాలా ధన్యవాదాలండి మీకు. ఇన్నాళ్లకు తెలిసిందండి ఈ ఊరి మునిసిపల్ కౌన్సిల్ కి జ్ఞానోదయమైనట్లు. నే ననుకున్న దానికంటె మీ కౌన్సిలర్స్ కి ఎక్కువ బుర్రవుందని నాకిప్పుడు తెలుస్తూందండి. అయితే వుండండి. ఆఫీసులో కెళ్ళి పేపరు, పెన్సిలు పట్టుకొస్తా' అంటూ, ఆమె వెళ్ళి తిరిగివచ్చి, హనుమంతరావు ప్రక్కన కూర్చుంది.

'దేవీ, తెలుసుగా నాకు నీ సామర్థ్యం, అందుకనే నిన్నక్కడ ఉంచాను.'

'వెళ్ళాకోళ మెందుకులెండి. చూడండి. నాకు తెలిసినవాళ్లలో శ్రీ వెంకోబరావుగారి భార్య శ్రీమతి వెంకాయమ్మగారు, శ్రీ బిందూరావుగారి భార్య శ్రీమతి సులోచనాదేవిగారు, శ్రీరామచంద్రారెడ్డిగారి భార్య శ్రీమతి లక్ష్మమ్మగారూ, కొత్తగా వచ్చిన మేజిస్ట్రేటు భార్య శ్రీమతి సునందినీ దేవిగారు...ఆ...మరిచిపోయాను మొన్ననే వచ్చిన లేడీడాక్టరు....ఇప్పటికే. చాలమందయ్యాము. చాలుకదూ...'

'అయితే ఆ క్రొత్తగావచ్చిన నర్సు నళినీ దేవి సమాచారం?'

'నేను మాత్రం ఆమెను చస్తే వేసుకోను.'

'ఆమె లేక పోతే పోనీ, ఆ విశాలాక్షినెందుకు వేసుకోకూడదూ. ఆమె కప్పుడే ఇద్దరు పిల్లలున్నారు. ఆమె ఇంతలోనే ఇంకో పిల్లను కనబోతూంది'

'ఆ నాకు అదే ఆశ్చర్యమేస్తూంది. ఒక డజను ఎందుకు కనలేదని పాపం'

'ఆమె భర్త చాల గొప్ప శిల్పిటగా చాల మంచివాడట...'

'నే నాతన్ని ఎప్పుడూ గౌరవిస్తానండి, కాని ఆమెనుమాత్రం నేను సహించలేను. కావలసివస్తే, సబిన్స్పెక్టర్ భార్య రాగమ్మగారిని చేరుస్తాను'

'ఏదో నీ ఇష్టమొచ్చినట్లు చేయి' అంటూ

★ ప్రారంభోత్సవం ★

హనుమంతరావు సిగరెట్టు ముట్టించాడు.

'అలాగేనండి... మీ రిక్కాశే వుండండి. నేను వెళ్ళొస్తాను,' అని హుషారుగా లోపలికెళ్ళింది.

*   *   *

శ్రీమతి హయవదనాదేవిగారి అధ్యక్షతను సభ చేరింది. సభ్యులు చాలా ఉత్సాహంగా మాట్లాడుతూన్నట్టు తోచింది. అప్పుడప్పుడు, 'సైలెన్స్' అని వినబడుతూంది. కడకు ఒక నిర్ణయానికి వచ్చారు. కొంత చురుకు వాగ్వాదాలు జరిగింతర్వాత ఆ సభవారు శ్రీమతి హయవదనాదేవి ఒక యువకశిల్పిని చూచి మాతృత్వాన్ని స్ఫురింపచేసే ఒక రాతిశిల్పాన్ని నిర్మించడానికి ప్రయత్నింపవలసినదనిన్నీ, ఆ శిల్పాన్ని ఆ మెటర్నిటీ హోమ్ ముందు నెలకొల్పాలనిన్నీ, మాతలు కాబోయేందుకక్కడికి వచ్చే యువతులందు ఒక విధమైన గౌరవ ప్రపత్తులు కలగేలాగ ఆశిల్పాన్ని తయారు చేయించాలని నిర్ణయించారు.

'సోదరీమణులారా! మనం ఈదినం చాలా గొప్పవిషయాన్ని సాధించాము. నేను మద్రాసుకెళ్ళి ఒక గొప్ప యువక శిల్పిని దర్శించడం, చేయవలసిన పనుల్లో చాల కష్టమైంది. అయితే మీ రందరూ నాలో చూపిన ఆదరాభిప్రాయాల వల్ల నే నీపనికి పూనుకుంటున్నాను...' అని హయవదనాదేవి మాట్లాడుతూంటే ముసి ముసి నవ్వులు సభ నావరించినవి. అంతలో ఆమె, 'ఇంతటిలో సభ ముగిసింది. ప్రక్క హాలులో టీ ఏర్పాటుచేయబడ్డది. అందరూ అక్కడికి వెళ్ళాలని ప్రార్థిస్తున్నాను.' అని అనడంతో కరతాళధ్వనులు మారుమోగాయి.

హయవదనాదేవిగారు విషయాన్ని పట్టుకున్నా దాన్ని సులభంగా విడిచిపెట్టరు. తన మనస్సునంతా ఖర్చుచేసి పని చేస్తుందావిడ. ఒక యువక శిల్పికోసం వెదకటానికి మొదలెట్టింది. మద్రాసులో ఒక మంచి శిల్పున్నాడని తెలియవచ్చింది. అతని ఎడ్రస్ సంపాదించగలిగింది. ఇదంతా చాల బాగుంది. కాని కమిటీ నిర్ణయించిన ప్రకారం విశ్వేశ్వరపురస్త్రీలు ఆ శిల్పానికయ్యే ఖర్చును భరించాలి. అన్ని సమస్యలకంటే ఈ డబ్బును ప్రోగుచేసే సమస్య చాలా కష్టంగా తోచింది. ధైర్యాన్ని వదలక హయవదనాదేవి వివిధ వ్యక్తులకు, సంస్థలకు జాబులు వ్రాసింది. కాని ప్రయోజనం లేకపోయింది. ఇక తప్పదని మహిళాసంఘం వలంటీర్సు దళాల ద్వారా ఇంటింటికీ వెళ్ళి విరాళాన్ని ప్రోగు చేయించింది. కట్టకడపటికి 2000 రూపాయలు ప్రోగుచేయబడ్డాయి.

మద్రాసుకు భర్తగారి సెలవుతీసుకొని బయల్దేరింది, హయవదనాదేవిగారు. ఆమెలోని అంతెరుగని ఆనందం, ఆమె పెదవుల్లో విరిసింది. సెకండ్ క్లాస్ టికెట్టు తెచ్చి జవాను ఆమెను రైల్లోకూర్చోపెట్టి తాను మూడో తరగతిపెట్టెలో ప్రయాణం చేశాడు.

మరుసటిరోజు అడ్రసు తీసుకొని, అలమేలు మంగాపురాన్ని చేరుకున్నారు. దారిలో చిక్కిన వారినల్లా అడిగారు. ఆర్టిస్టు వెంకట్రావు బసయేదని. ఎవరూ చెప్పలేదు. కొంతసేపు గాలించిన పిమ్మట ఒక బోర్డు చూచారు. దగ్గరికెళ్ళి చూస్తే 'ఎవర్‌షైన్ స్టూడియోస్ - ఆర్టిస్టు వెంకట్రావు" అని వుంది. బాగానే వుందని, హయవదనాదేవి (అక్కడికెళ్ళి) తలుపు తట్టింది, హృదయం పరుగెత్తుతూంటే.

తలుపు తెరుచుకుంది. ఒక యువకుడు చక్కని గడ్డంతో ప్రత్యక్షమయ్యాడు. చిరునవ్వుతో అతను స్వాగతమిస్తూ, 'రండి, రండి. అల్లా కూర్చోండి. అచ్చంగా... ఎంత అందంగా వున్నారండి మీరు మీ పెంట్రుకలు' అని అన్నాడాయన. కొంత వరకు హయవదనాదేవి అతను మాట్లాడే వైఖరిని చూచి భయపడింది. ఆశ్చర్యపడింది. కాని ధైర్యంగా, 'మీరు శిల్పులండీ నేను మీ ప్రశంసకు తగనిదాన్ని' అనిందామె.

'ఎప్పటికీ నేను వూరికే ముఖస్తుతి చేసేవాణ్ణికానండి. ఎందరో వచ్చారు. కొన్నేళ్ళు వెనకాల సినిమా వాళ్ళొచ్చిపోయారు. వాళ్లను ప్రశంసించానేంటి? నేను ప్రకృతిలో చూచే సౌందర్యాన్ని వ్యక్తుల్లో చూస్తేగాని వాళ్ళ సౌందర్యాన్ని గురించి నేను పొగడను' అన్నాడు.

'క్షమించండి' అంటూ ధైర్యంగా, 'ఏమైనా ఈ ఆర్టిస్టులవద్ద ఆక్టర్లవద్ద మాట్లాడటం చాలా కష్టం. మేము విశ్వేశ్వరపురాన్నుంచి వచ్చాము...' అనిందావిడ.

'ఊఁ' అంటూ నేలవైపు చూశాడు దీర్ఘంగా అతను.

'మేమొక సంఘాన్ని స్థాపించాము.'

'ఏమైనా నాటక సంఘమా'

'అబ్బే లేదండీ, మహిళా సంఘం. విశ్వేశ్వరపురవిషయం మీకు తెలిసుంటుందనుకుంటాను. విశాఖపట్టణం తాలూకాలోని ముఖ్యకేంద్రమండి'

'ఆ, తెలిసేవుండి వుంటుందిలెండి. కాని నావల్ల మీ కేమి సహాయమౌతుందండీ?' అన్నాడా శిల్పి.

'మావూరి మున్సిపాలిటీ పరంగా ఇక్కడికి వచ్చాను. మీరు మాకొక మంచి శిల్పాన్ని నిర్మించి ఇవ్వాలండి' అంటూ నలుమూలలా చూచిందావిడ. ఏముందీ, ఒక మూల ఒకకర్షకుడు నాగలి నెత్తుకున్న బొమ్మ. క్రింద చినిగిన చాప, ఉలులు, సుత్తులు, నేలమీద పెన్సిలుతో రాసుకున్న స్కెచ్‌లు ఆమెకు కనబడినాయి.

'అయితే మీకెలాంటి శిల్పం కావాలి, నాకు సాధారణంగా పనంతాపక్కా బిజినెస్ తీరుగా వుండాలి...' అన్నాడాతడు.

'చూడండి, మేము క్రొత్తగా ఒక మెటర్నిటీహోమ్ కట్టుతున్నాం. ప్రారంభోత్సవానికి గాను ఒక లేతయువతి ప్రతిమను ప్రతిష్ఠిద్దామని అనుకున్నాం.'

'చాలా మంచి ఊహ. లేత యువతి లలామ మరి ఆమెను అజంతా శిల్పాలవలె చిత్రించమంటారా లేక అధునికంగా ఉండేటట్టు నిర్మించాలా?'

'సాధారణంగా, ఈ కాలంలో ప్రసవించిన స్త్రీలు యేవిధంగా వుంటారో ఆవిధంగా నిర్మించాలి' అంటూ హయవదనాదేవి నొక్కిచెప్పింది.

'మీరు వేరువిధంగా తలచక పోతే చెప్తాను. చూడండి శిల్పి, నగ్నరూపంలో తాను తలుచుకున్న భావనల్ని ప్రతిబింబింపచేయవచ్చు. కొంతవరకు కృత్రిమంగా రూపాన్ని బట్టల్లో కప్పినప్పుడు ఆపని శిల్పి కసాధ్యమౌతుంది. అందుకే గ్రీకు,

"ఏమండీ! యీ హోటలు స్థాపించి చాలా రోజులైనట్టుంది?"

"అవునండి! పందొమ్మిది వందలా యిరవై రెండులో స్థాపించాను"

"అలాగా! ఈ మైసూరు పాకు, యీ జిలేబీ యివన్నీ కూడా ఆనాటి ప్రారంభోత్సవానికి తయారు చేసినవే కాబోలు!"

—గోపిశ్రీ,

అజంతా శిల్పాలు గొప్ప స్థాయి నందుకున్నాయి,' అని గడ్డాన్ని సర్దుకుంటూ, కళ్ళుమూసుకొని 'ఒక ఆవిడ, తెల్లని చీరలో, ముఖంలో గంభీరత, చిరునవ్వు కనబడుతూంటుంది. చేతుల్లో ఒక శిశువు ...ఆ శిశువు మగాడుగా వుండాలా లేక...' అని ఆమె వైపు నవ్వుతూ చూచాడు.

'మీ ఇష్టం ప్రకారమేనండి' అన్నదావిడ.

'అలాగైతే మగాడుగానే చిత్రిస్తాను. మీ విశ్వేశ్వర పురజనులకి కూడా ఇష్టమనుకుంటాను మగశిశువంటే. ఈ వెధవ, పెండిండ్లుగాక బాధపడే తండ్రుల్ని చూస్తే, మగాళ్ళకి మంచి గిరాకీ ఉందండి' అంటూ సిగరెట్టు ముట్టించాడు.

'అంతా మీ ఇష్టం ప్రకారమే' అనింది హాయవదనాదేవి.

'అలా కాదండీ మిమ్మల్ని ఒప్పించడం మా కర్తవ్యం,' అంటూ ఒక పేపరు పట్టుకొచ్చి, స్కెచ్ వ్రాసి ఆమె కిచ్చాడు.

'ఎంతబాగుందండీ. నిజంగా నా మనసులో వుండే భావాన్ని ఎంత చక్కగా చిత్రించారు' అనిందామె.

వెంకట్రావు నవ్వుతూ, 'చాలా మంచిదండీ - మరి మీరు నా శిల్పాని కెంతివ్వాలనుకున్నారు సాధారణంగా...' అని మాట్లాడుతూంటే 'మీరేమీ భయపడనక్కర్లేదు. మేము 2000 రూపాయలు ప్రోగుచేశాం' అనింది హాయవదనాదేవి. తృప్తిని చూపిస్తూ, 'సరేలెండి ముందు నేను శిల్పానికి మోడెల్ ఒకటి ప్లాస్టర్ ఆఫ్ పారిస్ చేసి మీకు పంపుతాను. మీరు దాన్నొప్పుకున్న తర్వాత, డబుల్ లైఫ్ సైజ్ లో మంచి రాయిలో చెక్కుతాను' అన్నాడు శిల్పి.

'చాలా మంచిదండి. ఆ విగ్రహాన్ని మా హోమ్ తెరిచేంతవరకు ఇక్కడే దాచి వుంచాలి...'

'ఓ. దానికేమిలెండి. మీకు ఏ దినం కావలసివస్తే, ఆ దినం నేనే దాన్ని మీ వూరికి తీసుకొచ్చి నెలకొల్పుతాను. నా ఈ శిల్పం నిజంగా నా జీవితంలో ఇంతవరకూ చేసిన వాటిలోకి మాస్టర్ పీస్, కొంచెకుందండి. కాఫీ తెప్పిస్తాను'

'ఎందుకండీ'

'అలా కాదు. కూర్చోండి' అంటూ వెంకట్రావు ప్రక్క రూములోనికెళ్ళి వచ్చాడు.

* * *

శ్రీమతి హాయవదనాదేవిగారు మళ్ళీ ...ట్ కమిటీకి అధ్యక్షతను వహించారు. ...మె తాను రైల్లో కూర్చున్నప్పటినుంచీ ...రిగి తాము ఇల్లు చేరేవరకు, జరిగినకథను ...భ్యులు అందరూ డంగయ్యేట్టు 'తు,చ' తప్పకుండా వివరించింది. తన వివరణలో తాను ఆ గొప్ప ఆర్టిస్టుతో కాఫీ పుచ్చుకోవడాన్ని గురించి నొక్కి చెప్పింది. సభ్యులంతా హాయవదనాదేవి పనిని శ్లాఘించారు.

'ఎంత చక్కగా వున్నాడండీ ఆ శిల్పి, వెంకటరావు! మంచిఫాలం నలని గడ్డం- బంగారు చాయ... అయితే ఆ యవ

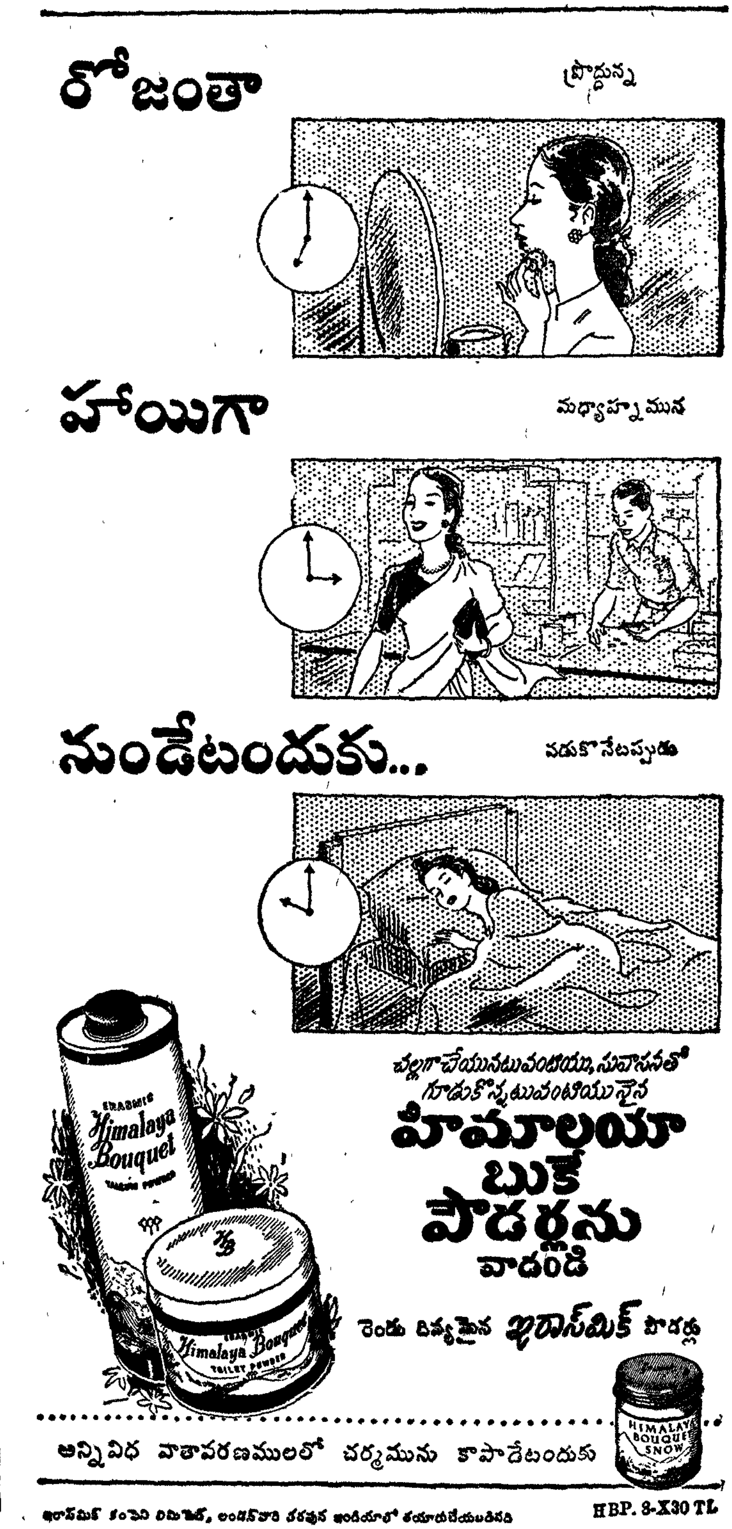

★ "ప్రారంభోత్సవం" ★

స్టూడియో మాత్రం పాతఫక్కీలో వుందండి. ఆయన నాకు కాఫీ ఇచ్చి సత్కరించారు.' అని చెప్పటానికి మొదలెట్టింది హాయవదనా దేవి భర్తతో.

'అలా అయితే చాలా మంచివాడల్లే వుండే ఆశిల్పి, మన శిల్పాన్ని గురించి అన్ని విషయాలు ఆయనకు చెప్పావా?' అని అన్నాడామె భర్త.

'అక్కేమిటండీ అలా అంటారు. చక్కని యువతీ, మాత, చేతుల్లో బిడ్డనెత్తుకొని ఉంటుంది. డబుల్ లైఫ్ సైజ్‌లో ఉంటుంది. అతడొచ్చి మన హోమ్‌ముందు దానిని నిలబెట్టితే మనం రెండువేలరూపాయలీవలసుంటుంది'

'అబ్బో, అంతే'

'మరేమి! వంకాయల వ్యాపారమనుకున్నారా? దాన్ని మనం ఓ పెన్ చేసిం తర్వాత చుట్టుప్రక్కలవుండే వాళ్లంతా చూడటానికి వస్తారు. చూడండి మన ప్రాంతంలో అలాంటి శిల్పాన్ని చూసి వుండరు' అంది ఉత్కంఠతో హాయవదనా దేవి.

కొంతకాల మయింతర్వాత, ఒకదినం ప్రొద్దున ఉత్తరమొకటివచ్చింది. హనుమంతరావు కుర్చీలో కూర్చొని ఏదో పేపర్లు తిరిగేస్తున్నాడు. 'ఏమండీ ఒక మంచి వార్త' అంది హాయవదనా దేవి నవ్వుతూ.

'ఏమిటి! త్వరగా చెప్పు'

'అంత తొందరెందుకండి. మన శిల్పి వెంకట్రావు రాశాడు, శిల్పాన్ని అంతా తీర్చాడట-వెయ్యిరూపాయలు పంపమని వ్రాశాడు. పంపనా?'

'అలాగే పంపించు,' అంటూ ముక్కలు సరిజేసుకున్నాడు, హనుమంతరావు.

ఇంక రెండు దినాలు మాత్రముంది ప్రారంభోత్సవానికి. హాయవదనాదేవి చాల విచారంగా వుంది శిల్పివద్దనుంచి ఉత్తరం రాలేదని. శిల్పంకూడ విశ్వేశ్వరపురాన్ని చేరలేదు. ఏమి చేయటానికి తోచలేదామెకు. అంతలో 'టెలిగ్రామ్ సార్' అన్నాడు జవాను. ఒక్కసారిగ దాడు తీసింది గుమ్మంవద్దకు. త్వరగా కవరు విప్పి చూచింది. అందులో - ఆర్టిస్టు సాయంకాలానికి వస్తున్నట్లు, విగ్రహాన్ని రవానా చెయ్యడానికి చిక్కువచ్చినందువల్ల ఆలస్యమైనట్లు వుంది.

కొంత మనసు కుదుటబడ్డది. వేయి కళ్లతో సాయంకాలానికి వేచివుంది. ఐదుగంటలయ్యేటప్పటికి ఇంటి ముందు వాన్ హారన్ వినబడింది. డ్రైవర్ ప్రక్కన కనుపించాడు వెంకట్రావు. వాన్‌ను హోమ్ వద్దకు తీసుకెళ్ళమని చెప్పింది. శిల్పాన్ని ఆవిష్కరించే ముందు ఎవ్వరూ చూడకూడదని ఆ స్థలానికి చుట్టూ టార్పాలిన్స్ ముందే కట్టించారు. దాని లోపలికి తీసుకెళ్ళారు. అప్పటికే చీకట్లు విరిసింది.

పెందరాళే లేచి వెంకట్రావు హోమ్ దగ్గరికి వెళ్లాడు. కొంతమంది పనివాళ్ళ సహాయంతో తొమ్మిదిగంటలకంతా శిల్పాన్ని నిలబెట్టారు. ప్రొద్దున ఎండలో మెరిసిపోతూంది, ఆ విగ్రహం.

'రావుగారు ఎంతత్వరగా నిలబెట్టేశారండీ ఆ శిల్పాన్ని, సాయంకాలం నేను రాలేక పోయానండీ, క్షమించండి.' అంది చేతులు జోడించి, హాయవదనా దేవి.

'దానికేమిలెండి. పరవాలేదు. శిల్పాన్ని

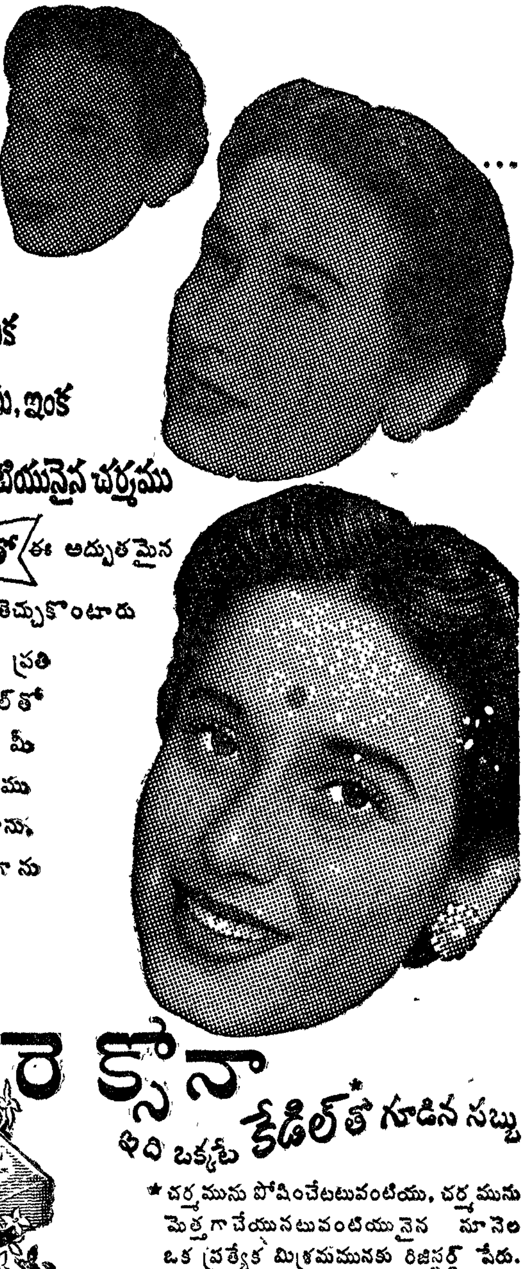

దినదినమునకు ఇంక
స్వచ్ఛమైనటువంటియు, ఇంక
మనోహరమైనటువంటియునైన చర్మము
రెక్సోనాలోని కేడిల్‌తో ఈ అద్భుతమైన
మార్పును మీరు తెచ్చుకొంటారు

రెక్సోనా సబ్బును ప్రతి దినము వాడండి. కేడిల్‌తో గూడిన దాని నురుగు మీ చర్మమును దినదినమునకు ఇంకా మెత్తగాను, ఇంక స్వచ్ఛముగాను చేయును.

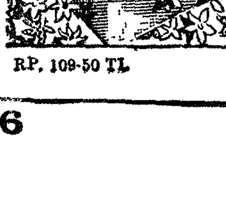

రెక్సోనా
ఇది ఒక్కటే కేడిల్*తో గూడిన సబ్బు

* చర్మమును పోషించేటటువంటియు, చర్మమును మెత్తగా చేయునటువంటియునైన నూనెల ఒక ప్రత్యేక మిశ్రమమునకు రిజిస్టర్డ్ పేరు.

RP. 109-50 TL

రెక్సోనా ప్రొప్రయిటరీ లిమిటెడ్ వారి తరఫున ఇండియాలో తయారుచేయబడినది

గురించి మీ అభిప్రాయ మేమండి!' అన్నాడు వెంకట్రావు.

'అద్భుతంగా వుందండి. నిజంగా వండర్‌ఫుల్! కొంచం పనుంది. తిరిగి మిమ్మల్ని కలుసుకుంటాను," అని అంటూ హాయవదనా దేవి తిరిగి జట్కా ఎక్కి వెళ్ళి పోయింది.

ప్రారంభోత్సవ దినం మాత్రం ఉదయం చాలా ఉత్సాహంగా వుంది. రకరకాల పూలకుండ్లను ఆ శిల్పంచుట్టూ అమర్చారు. చుట్టూ పదిగజాల దూరంలో కుర్చీలు వేయబడ్డాయి. త్రివర్ణపతాకం హోమ్‌మీద ఎగురుతూంది. రంగు కాగితాల తోరణాలు ఆకాశాన్ని అలంకరించినవి. మేళగాళ్లు వాయిస్తున్నారు 'ఏతీరున నను దయచూచెదవో ఇనవంశోత్తమ రామా' అనే కీర్తన. ఊరిలో పెద్ద మనుష్యులు జల్తారు రుమాలులు, టోపీలు పెట్టుకొని హాజరయ్యారు. ఇంక మహిళల మాటెందుకులెండి. సీతాకోకచిలుకల్లాగ తయారై హాజరయ్యారు. వారినందరిని హాయవదనా దేవి కూర్చోపెట్టుతున్నది. పత్రికల వాళ్లు కెమేరాలు తగిలించుకొని కూర్చున్నారు. అందరికంటె వీళ్ళకి ముందుగా ఆహ్వానాలు పంపబడ్డాయి. లేకపోతే పబ్లిసిటీ ఎక్కడొస్తుంది!

తొమ్మిదిగంటలు కొట్టేసరికి స్థలమంతా జనంతో నిండిపోయింది. రావలసినవారంతా వచ్చారు. మున్సిపాలిటీ వైస్ చైర్మన్ వెంకోబరావు ముందుకొచ్చి, సభకు ఛేర్మను శ్రీ హనుమంతరావుగారిని అధ్యక్షత వహించవలసినదని కోరుతూ, మంత్రిగారు ఏదో కొన్ని చెప్పరాని కారణాలవల్ల రాలేకపోయారని తెలిపారు. పిమ్మట మెటర్నిటీహోమ్‌ను గురించి మున్సిపాలిటీ చేసిన ప్రయత్నాల్ని తెలిపే నివేదిక చదివారు. శ్రీమతి హాయవదనా దేవిగారిని శిల్పాన్ని ఆవిష్కరించవలసిందని కోరారు. హాయవదనా దేవి లేచి గంభీరంగా, "మేము మీరందరు కోరినప్రకారం ఈదినం ఈ మెటర్నిటీహోమ్‌ని ఓపెన్ చేస్తున్నాము. నేనీ కార్యాన్ని చాల గర్వంతో చేస్తున్నాను. ఈ శిల్పాన్ని మన ఊరి మహిళలు వారి శ్రద్ధారూపంగా సమర్పించారు. ఇప్పుడు నే నావిష్కరించబోయే శిల్పం యావద్భారతదేశ యువతీమాతల కందరికి ఆదర్శంగా వుందని..." అని అంటూ, "రావుగారూ! దాన్నెలా తెరవటం?" అని అడగడంలో, "అదారాన్ని లాగండి" అన్నాడు వెంకట్రావు. క్షణంలో దాన్ని లాగేసింది.

శిల్పాన్ని చూడడంతోనే కరతాళధ్వనులు చెలరేగినై. మేళం గొప్పగా వాయించారు, 'కళ్యాణి'లో. గుంపులోని వాళ్లు శిల్పం దగ్గరికెళ్ళి చూడాలని త్రోసుకుంటున్నారు. తిరిగి కొంతసేపటికి శాంత వాతావరణం ఏర్పడింది. నళినీదేవి మాత్రం ఆ శిల్పంవైపు తీక్షణంగా చూస్తూంది. ఆమె చుట్టూ ఉన్నవాళ్ళు, 'ఎంతబాగుంది విగ్రహం...ఆ...' అని అంటూంటే, ఏదో నళినీదేవి రాగమ్మగారి చెవిలో వూదింది. గట్టిగా నవ్వటానికి మొదలెట్టారు. ఆ నవ్వు అందరికీ వినబడింది. ఆ నవ్వుకు కారణమేమిటని, తక్షణం హాయవదనాదేవి రాగమ్మదగ్గరి కొచ్చి, 'ఏమండీ సమాచారం?' అన్నది.

'అదేమండీ హాయవదనాదేవిగారూ! చూడండి విగ్రహాన్ని. ఆ యువతీమాతలో పెండ్లిచేసుకున్న లక్షణాలే కన్పడవు కదండీ. పెండ్లికి చిహ్నంగా కాళ్ళకు మెట్లెన్నా లేవుకదండీ. బాగుంది. పెండ్లి కాకనే బిడ్డల్ని కనాలనా మీ ఆదర్శం,' అని పల్కింది రాగమ్మ.

'నే నన్నీ సరిపెడతా - మీ రూరుకుండండి,' అంటూ తిరిగి హనుమంతరావు ప్రక్క కూర్చుంది. ఆయనకు రాగమ్మ చెప్పిన విషయం తెలిపింది. 'ఈ విమర్శలంతా ఇప్పుడెందుకు. కార్యక్రమం జరగనీ...' 'అలాగంటే ఎలాగండీ? ఊరిలోనివాళ్ళు నవ్విపోతారు' అని చెప్పి వెంకట్రావు సలహా కోరింది హాయవదనాదేవి. ఈవిధంగా హాయవదనాదేవి తికమకలాతూంటే, ఎట్లో కొంతసేపట్లో సభికులందరికీ ఆసంగతి తెలిసిపోయింది. అందరూ గట్టిగా నవ్వటానికి మొదలెట్టారు. హాయవదనాదేవికి విపరీతంగా భయమేసింది. ఏదో సరిపెట్టమనింది వెంకట్రావుని. వెంకట్రావు లేచి సభికుల నుద్దేశిస్తూ, 'ఈ వూరిలోని మహిళలంతా చాలా అభ్యుదయ పంథాకు చెందినవారని తలచాను. నాశిల్పం కూడ దానినే తెలుపుతూంది. కాని స్త్రీ జాతికి నేను అపచారం చేశానని మీరు తలుస్తున్నట్లు నాకవగతమైంది. అందువల్ల మీ సంశయాన్ని తీర్చడానికి ఈ వెండి ఉంగరాల్ని ఆ శిల్పసుందరి వేళ్లకు తొడుగుతున్నాను. నే నందుకని వదిలిపెట్టాను. మీరు దానిని కావాలంటున్నారు. నేను మీ కోర్కెల్ని కాదనలేను. ప్రజాశిల్పిని కాబట్టి,' అంటూ ఆ శిల్పసుందరి కాళ్ల వ్రేళ్లకు ఆ వెండి ఉంగరాల్ని తొడిగాడు. సభికులంతా శిల్పిప్రతిభను మెచ్చుకున్నట్లు చప్పట్లు చరచారు. పిమ్మట శిల్పి వెంకట్రావుగారికి హాయవదనాదేవిగారు, వెయ్యిన్నీ నూట పదహారు రూపాయల్ని బహూకరించారు. సభ 'జనగణమన'తో ముగిసింది. ★

అంగనరముల బలహీనత పోగొట్టియుదా ప్రకారం సంతోష సౌఖ్యముల కలిగించుటకు నపుంసక తైలం రూ. 10/-; వి. పి. రూ 1/4-

యికమీదట గర్భం రాకుండా ఆపుటకు, లోపలికి సేవించే మందు, గర్భ విరోధిని 1 సీసా రూ. 10/- వి. పి. 1-4-0.

సిద్ధమకరధ్వజం మాత్రలు—శీఘ్ర స్ఖలనం ఆపి .కాళ్లు నడుమునొప్పులు పోయి, ధాతుపుష్టి బలంకలిగించుటకు సీసా రూ. 10. వి. పి. 1-4-0.

కావలసినవారు రూపాయ పంపేది.

డాక్టర్. రత్నం సన్స్ మెడికల్‌హాల్,
మలకపేట, బిల్డింగ్స్ - హైద్రాబాదు

నారసింహ లేహ్యము

బంగారు చేర్చబడినది. మేహము, నిస్సత్తువ, నిస్సత్తువ, శుక్ల నష్టమును హరించి బలమును, కాంతిని, వీర్యవృద్ధిని కలిగించు వరప్రసాదము—

20 తు॥ డబ్బి రు. 3-4-0 పోస్టేజి 12 అ.
పి. సి. వి. &కంపెని. "ఆయుర్వేదసమాజం"
పెరిదేపి- నెల్లూరు జిల్లా.

ఒక గంటలో యౌవ్వనము

కామస్తంభన

ధాతుపుష్టి, సంసారసుఖము ఇచ్చుటలో సాటిలేనిది నిరాశచెందిన వృద్ధులయందు శక్తి, ఉత్సాహము ఇచ్చును. రు. 2-8-0.

మదన మంజరి ఫార్మసీ

184, చైనాబజారు రోడ్డు, మద్రాసు.
బెజవాడ-శ్రీనివాస మెడికల్‌స్టోర్సు-పార్కురోడ్డు
రాజమండ్రి-ఈశ్వరదాస్ & కో. మెయిన్‌రోడ్డు
నెల్లూరు: ఆర్యన్ ఫార్మసీ-ట్రంకురోడ్డు
ఇతర కేంద్రాల్లో ఏజెంట్లు కావాలి.